

MLETR (Model Law on Transferable Electronic Record) Nedir? Amacı nedir?

MLETR- “Devredilebilir Elektronik Kayıtlar Hakkında Model Kanun” 2017 yılında UNCITRAL (BM Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu) tarafından hazırlanmıştır.

MLETR’ in amacı, kâğıt üzerinde cisimleşen, sahibine ifayı talep yetkisi veren ve evrakın devredilmesiyle hakkın da devredildiği belgelerin (örn. Kambiyo senetleri, konşimento) “devredilebilir elektronik kayıt” lar yoluyla yapılabilmesini sağlamaktır. [Aksoy Çağlayan, Tataroğlu, 2023] Böylece, kâğıtlar üzerindeki para ve değerli eşyaya ilişkin hakların temsili, elektronik kayıtlar üzerinden de gerçekleştirilebilecektir.

MLETR – Implementation of the Electronically Transferable Records

ICC Ticaret Sicili (ICC Trade Registry) 2023 yılının “Ticaretin Finansmanında Küresel Riskler” raporuna göre 2022 yılında uluslararası mal ticareti akımları, 2021’e göre %10,7 artarak 2022’de **23,8 trilyon dolara** ulaşmıştır. Hacim bu denli büyük olmasına rağmen, uluslararası ticarete ve finansmana dair işlemler hala kâğıtlar üzerinden yürütülmektedir.

“Devredilebilir Belge” ne anlama gelmektedir?

MLETR’ de “Devredilebilir Belge” ile kastedilen esasen ciro edilebilen kıymetli evraklardır;

“Devredilebilir belge veya araç”, hamile, belgede veya araçta belirtilen yükümlülüğün ifa edilmesini talep etme ve belgede veya araçta belirtilen yükümlülüğün ifa edilmesi hakkını bu belgenin veya aracın devri yoluyla devretme hakkı veren kâğıt üzerinde yazılı bir belge veya araçtır.” (Madde 2)

Her ülkenin kanununda devredilebilir belge kavramı farklı olduğundan, MLETR’ de söz konusu belgeler tek tek sayılmamıştır. Bununla beraber MLETR’ i oluşturan madde açıklamaları incelendiğinde;

Police, bono, konşimento, sigorta sertifikaları, depo makbuzları ve havayolu taşıma senedi gibi kıymetli evraklar devredilebilir belge örnekleri olarak gösterilmiştir.

MLETR’ a göre “Devredilebilir Elektronik Kayıt” Nedir?

MLETR’ a göre “devredilebilir elektronik kayıt” kavramının gerçekleşmesinin şartları bulunmaktadır (Madde 10). Bunlar;

a) Elektronik kayıt, devredilebilir bir belgede veya araçta bulunması gereken bilgileri içermelidir.

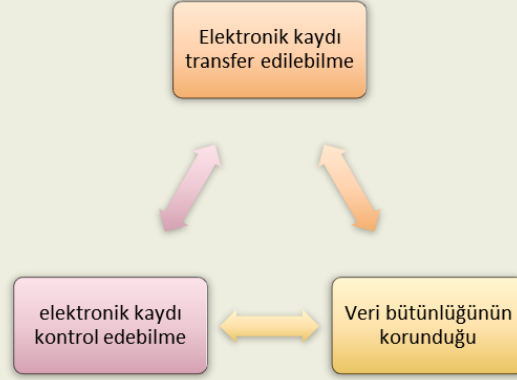
Diğer bir ifade ile, örneğin bir senet ya da konşimento üzerinde kanunen hangi bilgiler, şekil şartları bulunmalı ise “Elektronik Devredilebilir Kayıt” üzerinde de bu bilgiler olmalıdır.

DIŞ TİCARETTE DİJİTALLEŞME YAZI SERİSİ 5

b) Aşağıdaki unsurları içeren **güvenilir bir yöntem** kullanılmalıdır:

- Elektronik kaydın, elektronik transfer kaydı olarak belirlendiği,
- Elektronik kaydın düzenlenmesinden geçerliliğinin sona ermesine kadar kontrol edilebilme yeteneğinin bulunduğu ve
- Elektronik kaydın bütünlüğünün korunduğu.

Bütünlüğün korunması, elektronik olarak devredilebilir kayıta yer alan bilgilerin eksiksiz ve değişmeden kalmasıdır.

Şekil 1: Güvenilir yöntemin bileşenleri

MLETR’ de elektronik kayıt üzerinde “kontrol” kavramı neden çok önemlidir?

Ticarette kullanılan kambiyo evraklarında, hak belgede mündemictir. Belgeyi elinde tutan zilyetliği yani kontrolü elinde tutar. Belge, ciro edilerek devredildiğinde ise zilyetlik devreden kişiden çıkar ve devralan kişiye geçer. Bu nedenle, elektronik devredilen kayıt üzerinde “kontrol” ün kimde olduğunun önemi büyüktür.

Madde 11’e göre kullanılacak “güvenilir yöntem” de

- Elektronik olarak devredilebilir bir kaydın bir kişi tarafından “münhasır kontrol” edilebiliyor olması ve
- Bu kişinin kontrol sahibi kişi olarak belirlenmesi gereklidir.

Aynı Maddeye göre, “güvenilir yöntem” üzerinde “kontrol” devri sağlanırsa, bir kâğıt belgenin zilyetliğinin devri ile kanunen eşdeğer etkilere sahip olunacaktır.

“Güvenilir Yöntem” hangi fonksiyonlara haiz olmalıdır?

- Güvenilirliğin değerlendirilmesine ilişkin operasyonel kurallar olmalıdır,
- Veri bütünlüğünün güvencesi sağlanmalıdır,
- Sisteme yetkisiz erişimi ve kullanımı önleme yetkinliği bulunmalıdır,
- Donanım ve yazılım güvenliği olmalıdır,
- Bağımsız bir kurum tarafından denetimin düzenliliği ve kapsamı sağlanmalıdır,
- Bir denetim kurumu, bir akreditasyon kurumu tarafından metodun güvenilir olduğuna dair deklarasyon bulunmalıdır,
- Uygulanabilir herhangi bir endüstri standardı bulunmalıdır.

DIŞ TİCARETTE DİJİTALLEŞME YAZI SERİSİ 5

MLTER'E GÖRE ELEKTRONİK DEVREDİLEBİLİR KAYITLARIN HUKUKİ GEÇERLİLİĞİNE DAİR KOŞULLAR

MLETR belli bir teknoloji dayatır mı?

MLETR' da teknolojik tarafsızlık ilkesi belirlenmiştir. Bu çerçevede, kanunda belirlenen belli bir teknolojik sistemin/alt yapının kullanılması zorunlu değildir. Bunun sebebi, beklenmeyen veya öngörülemeyen teknolojik gelişmeler karşısında hukuk kurallarının uyumsuz hale gelmesinin önüne geçmektir.

KAYNAKLAR:

1. MLTER e-Book - UNCITRAL Model Law on Electronic Transferable Records
2. BATIDER MART 2023 Cilt XXXIX Sayı 1, ÇAĞLAYAN AKSOY, Pınar / Menekşe HÜRYAŞAR/ Meral ŞENGÖZ: Tedarik Zincirlerinde Kağıtsız Ticaret Dönemine Doğru: Dijital Dünyadaki Gelişmeler ve Blokzincir Teknolojisi Elektronik Ticaret Dokümanları Bakımından Neler Getirecek?
3. Karşılaştırmalı Hukukta Tokenize Edilmiş Konşimentolar, Pınar ÇAĞLAYAN AKSOY Göker TATAROĞLU.
4. ASBÜ Hukuk Fakültesi Dergisi (2019/2), Elektronik Olarak Devredilebilir Kayıtlara İlişkin Uncitral Model Kanunu, Ahmet Said BER

Meral Şengöz Kimdir?

21 yılı aşkın bankacılık kariyeri bulunan Meral Şengöz, Uluslararası Ticaretin Finansmanı ve Uluslararası Ticarete Dijitalleşme Stratejileri konusunda uzmanlaşmıştır. Önde gelen bankalarımızdan birinde dış ticaret ürünleri birim müdürlüğü görevini sürdürürken, ülkemizde ilk defa blockchain teknolojisi ile dış ticaretin finansmanı işleminin hayata geçirilmesine liderlik etmiştir. Bankacılık kariyeri sonrasında ticaretin finansmanını alanında blockchain teknolojisi ile çözüm sunan “Marco Polo Network” adlı Fintech kuruluşunda 2 yıl Türkiye müşteri ilişkileri yöneticiliği yapan Meral Şengöz, sonraki 1 yıl boyunca akreditif başta olmak üzere ticaretin finansmanı ürün süreçlerini blockchain teknoloji ile dijitalleştiren “Contour Trade Network”ün Türkiye Danışmanlığı görevini sürdürmüştür.

Halihazırda Londra'daki **T3 Partner Network** adlı ticaretin finansmanı alanında danışmanlık hizmeti veren kuruluşun Partner' i olarak faaliyet gösteren Meral Şengöz, Blockchain Türkiye üyesi olup bankacılık ve finans ile tedarik zinciri çalışma gruplarında aktif sorumluluklar üstlenmektedir.

[1] **Not:** Model kanunlar, hukuk sistemlerinin iç hukuka aktararak uygulayabilecekleri hukuki çerçeve niteliği taşımaktadır. Amaçları, özellikle uluslararası niteliğe sahip olan konularla ilgili olarak ülkeler arasında tam bir ayniyet değil; bir uyum yaratmaktır.

MLETR öncesinde, Model Law on Electronic Commerce (1997) ve Model Law on Electronic Signatures (2001) gibi yine dijitalleşmeyi düzenleyen model kanunlar kabul edilmiştir.

Meral Şengöz' ün TURKTRADE için hazırladığı diğer yazıları:

- 1) Blokzincir teknolojisi nedir? DLT ya da Dağıtık Defter Teknolojisi aynı şey midir? Uluslararası ticarette bu teknolojiler neden bu denli öne çıkmaktadır?

<https://www.linkedin.com/pulse/di%25C5%259F-ticarette-dijitalle%25C5%259Fme-yazi-serisi-1-t%25C3%25BCrkiye-d%25C4%25B1%25C5%259F-ticaret-derne%25C4%259Fi/?trackingId=Z36Q%2FBJ1RAGHvoSVsnP98w%3D%3D>

- 2) Uluslararası ticarette dijitalleşme ne demek?

https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:7087784570380533760/?updateEntityUrn=urn%3Ali%3Afs_updateV2%3A%28urn%3Ali%3Aactivity%3A7087784570380533760%2CEED_DETAIL%2CEMPTY%2CDEFAULT%2Cfalse%29

- 3) Dış Ticarette Dijitalleşmenin Yasal Altyapısına Dair Son Gelişmeler

<https://www.linkedin.com/pulse/di%25C5%259F-ticarette-dijitalle%25C5%259Fmenin-yasal-altyapisina-dair-turktrade/>

- 4) Dünya Ticareti ve Finansmanı Nasıl Şekilleniyor?

<https://www.linkedin.com/pulse/d%25C3%25BCnya-ticareti-ve-finansmani-nasil-%25C5%259Fekilleniyor-turktrade-6vp6c/?trackingId=meXVQ5yERxuGQ%2B9AGWf1Ow%3D%3D>

- 5) Ticaretin Dijitalleşmesinin Yasası: MLETR- Devredilebilir Elektronik Kayıtlar Model Kanunu

<https://www.linkedin.com/pulse/ticaretin-dijitalle%25C5%259Fmesinin-yasasi-mletr-elektronik-turktrade-15ccf/?trackingId=vvpWBpwxCYOGkKQRgXBHw%3D%3D>

Meral Şengöz Kimdir?

21 yılı aşkın bankacılık kariyeri bulunan Meral Şengöz, Uluslararası Ticaretin Finansmanı ve Uluslararası Ticarette Dijitalleşme Stratejileri konusunda uzmanlaşmıştır. Önde gelen bankalarımızdan birisinde dış ticaret ürünleri birim müdürlüğü görevini sürdürürken, ülkemizde ilk defa blockchain teknolojisi ile dış ticaretin finansmanı işleminin hayata geçirilmesine liderlik etmiştir. Bankacılık kariyeri sonrasında ticaretin finansmanını alanında blockchain teknolojisi ile çözüm sunan “Marco Polo Network” adlı Fintech kuruluşunda 2 yıl Türkiye müşteri ilişkileri yöneticiliği yapan Meral Şengöz, sonraki 1 yıl boyunca akreditif başta olmak üzere ticaretin finansmanı ürün süreçlerini blockchain teknoloji ile dijitalleştiren “Contour Trade Network”ün Türkiye Danışmanlığı görevini sürdürmüştür.

Hali hazırda Londra’daki **T3 Partner Network** adlı ticaretin finansmanı alanında danışmanlık hizmeti veren kuruluşun Partner’ i olarak faaliyet gösteren Meral Şengöz, Blockchain Türkiye üyesi olup bankacılık ve finans ile tedarik zinciri çalışma gruplarında aktif sorumluluklar üstlenmektedir.

meralsengoz@finchaintr.com , <https://www.linkedin.com/in/meralsengoz/>

TURKTRADE Sosyal Medya Hesaplarımız

<https://www.turktrade.org.tr/>

<https://www.linkedin.com/in/turktrade-t%C3%BCrkiye-d%C4%B1%C5%9F-ticaret-derne%C4%9Fi-a88531187/>

<https://twitter.com/TURKTRADEinst>

<https://www.instagram.com/turkiyedisticaretdernegi/>